

СТАНОВИЩЕ

относно участието на гл. асистент д-р Георги Петков в конкурс за академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 3 – Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.2 – Психология, за нуждите на Нов български университет, обявен в ДВ бр. 35/02.05.2017 г.

от проф. Стефан Матеев, дн, Департамент „Когнитивна наука и психология“ на Нов български университет.

В този конкурс Георги Петков се представя с 14 научни труда (извън докторската му работа), от които една монография, „Огледала в нощта“, и още една книга на английски език. Споменатата книга не подлежи на рецензия, тъй като тя изцяло представлява текста на дисертацията му за придобиване на научно-образователната степен „доктор“. Оценявам обаче усилието на Петков да осигури международна видимост на резултатите от изследванията си.

Монографията „Огледала в нощта“ е издадена от НБУ през 2016 год. В първите раздели Петков разглежда основни аспекти на конструктивизма. Представени са убедителни доводи, че човешките познавателни способности се управляват в голяма степен от т.н. „отгоре-надолу“ или „top-down“ потоци на информация. Той разглежда човешката памет като основен източник на такава информация. Описвайки основните свойства на паметта, най-вече нейната асоциативна организация, Петков въвежда парадигмата на когнитивното моделиране. Той формулира становището, че разпознаването на обекти не се извършва директно, а чрез умозаклучения, които се основават на генериране и проверяване на хипотези, пораждани от паметта, също и от контекста. Петков обсъжда процесите „отгоре-надолу“ при генериране на хипотези и тяхната проверка, и най-вече при релационното мислене. В монографията тези процеси се разглеждат в различни области на човешкото познание като социално познание, емоции и разсъждения от високо ниво. Това е и основната теза в монографията, както личи и от подзаглавието - да се търси възможно обяснение на конструктивните познавателни процеси с фокус върху обработката на релационни структури.

Петков отбелязва, че компютърни модели за изучаване на аналозиите могат успешно да се адаптират и прилагат при изучаване на релационното мислене въобще. В тази насока са и представените в книгата резултати от изследвания на релационното мислене, проведени от Петков и съавтори. В текста намираме подробен анализ на данни и резултати както на

автора, така и на данни от литературни източници. Моделният подход на автора е изключително подходящ за симулиране на процеси, при които информацията се разпространява асоциативно „отдолу-нагоре“ и се генерират хипотези „отгоре-надолу“ за наличието на определени релации в околния свят.

В монографията си Петков не се задоволява с разглеждане на релационното мислене въобще. От особен интерес за него е въпросът за това, как хората разбират менталния свят на другите. Петков представя изследвания (в съавторство), които показват, че разбирането на менталния свят на другите зависи не толкова от елементите, които съставляват дадена социална ситуация, колкото от релационната структура, която ги организира. Разбирането и интерпретирането на тази релационна структура се влияе от стереотипи и схеми, които се извличат от паметта. Петков аргументира, че подобен механизъм обуславя и процеси като въплътяване на възприятията (embodiment), възникване на емоциите и взимане на решения.

Езикът и стилът на изложението са разговорни; разглежданите въпроси са илюстрирани с кратки разкази. По този начин Петков се стреми да улесни разбирането на иначе сложната и изпълнена със специфична терминология материя. Богатата литературна справка съдържа над 400 заглавия, като повече от половината от тях са публикувани в последните 15 години. Представената книга представлява интерес за широк кръг читатели, най-вече за студенти и учени в областта на когнитивната психология.

Основният проблем, който е в кръга на изследователските интереси на Петков, е човешкото мислене. В своите статии той изучава различни аспекти на мисленето. Един от тях е човешката способност да се съпоставят релационни структури. Петков аргументира, че тази способност вероятно е в основата на дедуктивното и индуктивното мислене. Нещо повече, той привежда и аргументи в полза на твърдението, че механизмите на структурно съпоставяне съществено влияят върху социалното познание, по-точно върху процесите на разбиране намеренията и емоциите на другите хора.

Петков има приноси в изучаването на конструктивната памет. В трудовете намирам интересни експериментални данни относно човешкото припомняне и забравяне. Разгледани са фалшивите спомени като резултат от семантично припокриване на различни паметови следи и на структурната близост между тях. В един от трудовете се предлага обяснение на ефекта на ретроградното забравяне. В друг труд намирам интересно изследване на езиковите умения на деца, които страдат от синдром на Даун.

Петков разглежда тезата за наличие на т.н. въплътено познание (embodiment) и неговата роля в конструктивните процеси „отгоре-надолу“. Въплътеното познание, според него, определя способността на човека до конструира света около себе си въз основа на паметови структури, а също и да обогатява и осъвременява същите паметови структури чрез постъпващата отвън информация.

Статиите на Петков са на английски език, като почти всички са публикувани в чужбина. В справката за цитиранията са представени 80 цитирания от външни автори. След 2010 Петков е взел участие в 10 научни мероприятия у нас и в чужбина. В същия период той е ръководител на два международни проекта. В заключение, Петков е изграден учен-изследовател, с достатъчна международна видимост, като творческият му облик напълно съответства на обявената специалност.

Същото мога да кажа и относно неговата компетентност и умения като преподавател. Петков има пълно натоварване в програмата по психология на департамента. Той активно работи със студентите. Под негово ръководство са защитени успешно две магистърски тези и 16 бакалавърски тези. Петков е бил ръководител и консултант на множество студентски емпирични разработки. Отбелязвам, че той добросъвестно включва студенти като съавтори в публикациите си.

Познавам Петков от началото на неговата кариера в НБУ. Запознат съм с неговия творчески облик и компетентности; те напълно съответстват на обявената специалност, и в частност, на нуждите на Департамента по когнитивна наука и психология на НБУ.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кандидатурата на гл. асистент д-р Георги Петков отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав и Правилника за неговото приложение. Петков е изграден учен-изследовател и преподавател, с голям опит и творчески потенциал. Той е изключително подходящ кандидат за заемане на длъжността, обявена в настоящия конкурс. Убедено препоръчвам на членовете на почитаемото Научно жури да предложат на Академичния съвет на Нов български университет да го избере на академичната длъжност „доцент“.

01.09.2017

Стефан Матеев